

A képi megoldásokkal kapcsolatban már említettem, hogy a képregény legtöbb oldala között jelenetről jelentre történő átmenet van. Éppen ezért nem szerencsések azok a megoldások, amelyek megtörik ezt a szabályt, mivel zsúfolttá teszik a képregényt. A 12. és a 13. oldalon például három helyszín- és időváltozás is történik (1. „Budapest. Keleti pályaudvar. Pár nappal később...”; 2. „1947 tavasza”; 3. „A bokszválogatott érkezése a dublini főpályaudvarra”). Az olvasó csak kapkodja a fejét, nem érti, mi szükség volt a pályaudvari (12) vagy a szénlapátoló (13) jelenetre. A rendhagyó megoldások között azért akad néhány eltalált is, mint például a Tormai II elleni mérkőzést követő jelenet. A 15. oldal utolsó kockáján nem látunk egy szereplőt se, egyszerűen csak azt, hogy havazik, valamint a bal sarokban egy hangutánzó szót („Wrrr!”). Mindezek után valószínűleg váratlanul éri az olvasót a 16. oldal felső, egészségtelen képe, ahol a hóban futó Papp Lacit és mellette motorozó edzőjét, Adler Zsigát pillantjuk meg. S ha akad is néhány kevésbé sikerült kép vagy oldal a füzetben, azt el kell ismerni, hogy helyenként kivételesen jó megoldásokat is találunk. Ezek közül most csak kettőt emelnék ki: a 6. és a 25. oldalt. Az előbbi a Mutter Pados Gábor elleni kifakadását ábrázolja, mégpedig úgy, hogy az első öt kocka egyre jobban ráközelít Laci anyjának arcára, hogy aztán a hatodikon egy teljesen salakos képpel támogassa meg a nő kitörését; az utóbbin a képregény legnagyobb kockája látható, melyet jó érzéssel helyeztek el az alkotók a mű egyik fennkölt, heroikus pillanatában, a csüggedéséből felrázott Laci dacos rohama előtt.

Minden hibája ellenére a *Papp Laci – A londoni olimpia bajnoka* című képregény beváltja a hozzá fűzött reményeket, szinte az összes generációnak kínál valami érdekességet. Az idősebbeknek nosztalgiát, az ifjabbaknak egy felejthetetlen sporttörténeti pillanatot, a legfiatalabbaknak pedig egy izgalmas sztorit. Mivel a történet az 1948-as döntő után nem sokkal félbeszakad, remélhetőleg lesz még folytatása ennek a kezdeményezésnek. Papp Laci 1952-es és 1956-os győzelme is megérne egy füzetet. Sőt, más sportkiválóságok életét is érdemes lenne képregényben feldolgozni. Már csak azért is, mert ezek a párosítások kétféle népszerűsítést rejtenek magukban: egyrészt könnyű olvasmányként széles rétegekhez juthatnak el, így biztosítva, hogy legnagyobb sportolóink elevenen éljenek emlékezetünkben; másrészt Papp Lacival, Puskás Öcsivel vagy éppen Balczó Andrással magát a képregényt mint médiumot is könnyebb lenne divattá tenni, megszerettetni a hazai közönséggel.

Németh András

Rocksztár leszek, Mama!*Képregényes útikalauz menthetetlen zenészpallántáknak*Comicsmania
Budapest, 2012

Demus Zsófia

**JOHNNY A MOCOKBAN...
ÉS VAJON LESZ EBBŐL KIÚT?**

„Rock az élet, öregem” – ahogy azt Németh András is bemutatja 2012-ben megjelent *Rocksztár leszek, Mama!* című, a mostanában oly népszerű webcomicből kinőtt képregényében, amely gyakorlatilag három részre tagolható – az első két széria és a különkiadások –, és amely, mint azt az alcím is jelzi, egyfajta útikalauzként szolgál a menthetetlen zenészpallántáknak. A képregény 2011. március 27-én indult, és hetente három csíkot közölt; a kötet az első két részt foglalja össze, és egyediségével, szabadszájúságával hiánypótló a hazai képregényes piacon, hiszen ahogy Bayer Antal – számtalan példával alátámasztva – a bevezetőben megjegyzi, a rock és a képregény viszonya meglehetősen gyümölcsöző külföldi berkekben. Hazánkban azonban még nem alakult ki ennek a hagyománya, éppen ezért kiváló ötlet, hogy végre egy ilyen képregény is megjelent itthon (*taps*).

A kötetben egy Ócskavas nevű zenekar mindennapjait és egyben megpróbáltatásait kísérhetjük nyomon, főszerepben Johnnyval, aki mindenáron bizonyítani akarja, hogy rocksztár lesz. Ebben támogatják/hátráltatják barátai: Eki, a dobos, Imike, az emós gitáros, Csipesz, Zátony, Klárika, a pincérnő, Kand Úr, Eki hallucinációiban megjelenő macskája és természetesen Johnny anyja, aki mindig jelen van az éteren keresztül.

A *Rocksztár leszek, Mama!* valójában két képregénytípus ötvözete: a folytatásos képregényeké és a rövidebb stripeké, így a hetente megjelent részek külön-külön is értelmezhetők, de idővel maga a sztori is összeáll. 2012-ben két széria látott napvilágot, ami részben előny, hiszen kezünkben tarthatjuk Johnny rocksztárrá válásának állomásait, de részben hátrány is, mivel a minimál stíl, mely webcomicként kitűnően érvényesül, egészében véve kissé unalmassá és monotonná válik. *(Javallott befogadása: nem egyszerre!)*

Képi világa, mely hű maradt a punk életstílushoz, abszolút nem bonyolult. A szereplők csupán félig látszanak, oldalra nézve, háttal egymásnak. A nem változó figurák a háttér előtt állnak, csak mimikájuk tér el, és ezzel másra terelik a figyelmet. A kocsmá, próbaterem, buszmegálló és a koncert helyszíne az, ami mindeközben változik, érzékelteve ezzel a helyszín- és időváltásokat. A háttérben rengeteg, az underground életre jellemző fricskát találunk, mind a feliratokban, mind a megrajzolt embereket tekintve. Elmaradhatatlan elemmé válik a színpadnál „taccsoló” figura, a fellépők és az italakciók parodisztikus bemutatása, ezen kívül a Csinnadratta presszó vagy a „csurgatórium” elnevezések. A nyitva tartásról pedig csak annyit: általában.

Mint már említettem, a karakterek elhelyezése hagy némi kívánnivalót maga után. Csupán a szemkontaktusból vagy a mimikákból derül ki, hogy kihez is szólnak. Éppen ezért a befogadás kezdetben némi nehézséggel járhat, de hamar megszokjuk, és ezt is betudhatjuk a „nem-törődöm” modornak. Ezenkívül kicsit zavaró, hogy a buborékokból kivezető nyilak sokszor átlósan helyezkednek el, így nehezítve az olvassást, többször ugyanis az első karakterhez a második buborék tartozik, felülírva ezzel a lineáris olvasás elvét. De a szerző számos egyéb megoldást is alkalmaz, ami lehet, hogy formabontó, viszont ezzel együtt érthetetlen is: például ahogy két karakter szövegbuborékját egybeköti, és a köztes buborékban a második szereplőt szólaltatja meg. Egyoldalás képregényeknél, rövidebb stripeknél fontos bizonyos haladási irányt és sorrendet betartani, mivel a legtöbb esetben, ha a képet nézzük előbb, poéngyilkossá válunk. *(Jó tanács: kezdjük a szöveggel!)*

A képregény pozitívuma, hogy hűen adja vissza a punk nézeteket és mentalitást – akár a vallási problémákra és a rasszizmusra is rávilágítva –; ahogyan például a bőrféjű Zátony faji nézeteit hangoztatja, odaillő lehet, hiszen ez is része az életnek, főleg ennek az életnek. Johnny vagy Csipesz csajozós szokásaiban is megfigyelhetők a punk stílusra jellemző szófordulatok, mint a „Szia cica, van gazdád?” kezdetű ismerke-

dős szöveg. Azonban az egyetlen női karaktert, Klárikát sem kell féltetni, belevalósága reakcióiban is megmutatkozik, és ha kell, keményen, de kellő humorral megoldja a helyzetet. („Igen. És utálja a patkányokat.”)

A képregény fő célja a szórakoztatás és a humor, a punk/rock/metál élet keresztmetszetének bemutatása, rengeteg öniróniával, kritikával és sztereotípiák felsorakoztatásával. Nemcsak a régi és új rock poénokon röhöghetünk, hanem az aktuális közéleti, politikai és bulvár hírek újraértelmezésén is. Az életszerű kocsmái beszélgetésekben ők is ugyanúgy reagálnak a Black Sabbath visszatérésére, mint arra a kérdésre, hogy mi lesz 2012-ben. Így a beszélgetés tárgya a továbbiakban például Stohl Buci, a *Való világ*, de az oktatási rendszer is.

A két részből álló képregény első felében végigkísérhetjük a zenekart a turnéig, amely nem sikerül túl hosszú, a második részben pedig a turné utáni eseményekbe csöppenünk, egészen egy új banda születéséig. A poérok nagy része alapján a sztereotípiákra és a szókimondó szövegekre épül, ami egyfelől lehetne bántó, de másfelől annyira igaz és valóságos, hogy kár lenne tagadni: hiteltelenné válna a képregény, ha nem repkednének a káromkodások. Habár sikerült egy zeneileg multikulturális bandát felállítani, a karakterek egytől-egyik hitelesek. Johnny a 29 éves életművész, aki még mindig az anyjánál él, s ha nem Klárikát fűzi, akkor a háromakkordos zenéről beszél, vagy a szexről, fűről és piálásról. Mellette Eki egy igazán szerethető karakter, aki a maga reggae stílusú, „szintetikus” világával, Kand Úrral (aki mellesleg Emmanuel Kant leszarmazottja) folytatott eszmecserejében egyszer új filozófiát teremt, máskor Kosztolányit idéz vagy Adyra utal, és ezzel intellektuális jelenséggé válik ebben a züllött világban. A legkívülállóbb karakter azonban Imike, akit emós létére mégis befogadtak, de folyamatosan ki akar szállni a bandából, mivel Johnny nem hagyja kibontakozni. Csipesz először Ekit és Imikét akarja elcsábítani a saját bandájába, később azonban ő is taggá válik hardcore stílusával. A csapat régimódi eszközökhöz folyamodva kazettával próbálja meghódítani a kiadókat, turnéra készül, és döngetne a siker és a népszerűség kapuján. Ez azonban még várat magára; talán majd a következő szériából kiderül, hogy mindebből merre van kiút, és hogy lesz-e egyáltalán kiút – hogy ezzel egy ismert Tankcsapda nótára utaljunk, hiszen a képregényben megjelennek a hazai underground zenei élet főbb képviselői: Prosectura, Auróra, Watch My Dying, Subscribe, Bridge To Solace, Tankcsapda, erősítve ezzel a mindennapi rock hangulatot. A Road zenekar gitáros, Goya személyesen is feltűnik a kockákon.

A nyomtatott verzióba bekerültek a rajongók által rajzolt képek, oldalas panelek, és ez még sajátosabbá és zavaróbbá teszi ezt az underground kavalkádot. Mivel ezeknek a rajzoknak, kisebb képsoroknak nincs különösebb funkciójuk a történet szempontjából, sok esetben kizökkenenek az olvasásból, főként amikor a punkos panel alatt olvasható egy busós egyoldalú is. Stílusukat illetően teljesen eltérnek a többi résztől, s bár tartalmilag esetenként odakapcsolhatók az éppen haladó sztorihoz, semmi többletet nem jelentenek. A kötet egészét tekintve jobban beleillettek volna a különkiadások részbe, ahol amúgy sincs nagy összhang a képsorok között, és inkább csak az volt a cél, hogy néhány kimaradt panelt közöljön az alkotó. Ennek ellenére igazán rendes/rocksztáros, hogy a rajongók is helyet kaptak a kötetben. *(Hiszen egy rocksztár is a közönségből él.)*

Még egy technikai elemet vizsgálva megállapíthatjuk, hogy Németh András nem él a szövegdoboz funkciójával, mivel webcomic esetében nem szükséges az idő és a helyszín megjelölése, hiszen a strip rövidségével és a háttér segítségével így is könnyen értelmezhetővé és elhelyezhetővé válik a panel. A kötet miatt azonban fontos kitérni arra, hogyan olvassuk ezt a képregényt: összefüggő sorozatként vagy webcomicok sokaságaként? A történet valahogyan alakul, és lassan, de biztosan halad előre, bár ezen is lehetne változtatni. Az interneten való olvasáshoz és a heti három dózis befogadásához kiváló ez a tempó, a kötetben viszont időnként a „megalszik a tej” szindrómát idézi. Konklúzióként: a kötetben való gondolkodást, az egészként való szemléletet szolgálja a több egymáshoz kapcsolódó, egymást követő panel, a pörgősebb történetvezetés, más elrendezés, felosztás. Fokozni még azzal lehetne, ha lennének külön kockák az érzelmek, poénok kiteljesedésére, nem kellene a szöveggel együtt ábrázolni őket. A különféle reakciók, a szavak vagy tettek hatása még jobban megnyilvánulhatna egy másik kockában. A teljesebb hatás érdekében pedig plánváltásokkal még jobban fokozható lenne a mozdulat vagy a mimika.

Továbbá minden résznél ott van a jellegzetes logó, amelyhez hozzátartozik a honlap elérhetősége. Ez így, a kötet esetében azonban túl sokszor szerepel; funkcióját tekintve érdeme, hogy elválasztja egymástól a részeket, így azok jól áttekinthetővé válnak. Itt viszont megint felmerül az olvashatóság kérdése: ha egészben olvassuk a képregényt, nem webcomicként, akkor a logók is feleslegessé válnak, ráadásul így a kötetben túl sok az önreklám. *(Kérem, feltételezzük, hogy az olvasók tudják, mit olvasnak!)*

A két széria után a *Rocksztár leszek, Mama!* különkiadásai kaptak helyet, amit Németh Andrásnak a *Death Note* című manga borítóját idéző „plakátja” nyit meg. Az itt következő stripek zsúfoltan, kisebb bontásban helyezkednek el, hogy semmi se maradjon ki a kötetből. Továbbá folytatódik a poénkodás és a társadalmi problémák kivésése. Így sorba haladunk a devizahiteltől a Balaton–Hummer incidensen át a Slayer gitárosának kezét megtámadó húsevő baktériumig. De szó esik a *straight edge* hullámról és Ozzy visszatéréséről is, amelynek esetében csak remélhetjük, hogy nem valóságshow-ba csap át (ismét).

A kötet végén azonban egészen világossá válik, hogy Németh András nem a semmiből beszél, és megvan az alapvető tudása és kritikus énje ahhoz, hogy ezt a világot minden pózerkedés nélkül élénk tárja. Az Ócskavas zenekar hamar befogadja köreibbe az olvasót is, hiszen részesei lehetünk mindennapjaiknak, és elképzeljük Johnny hangját, Eki virtuóz dobjátékát vagy Imike zseniális gitárszólóját, miközben a paneleket böngésszük. Annak érdekében, hogy az élmény még audiovizuálisabbá váljon, az Ócskavas már hallgatható a Youtube-on is – a teljesség kedvéért. Továbbá az online már elérhető harmadik és negyedik széria után szeptemberben jön az ötödik. Remélhetőleg ezzel párhuzamosan egy újabb/egészebb kötet jelenik meg, amelyben új helyszíneken, új szereplőkkel kísérhetjük tovább az Ócskavas zenekart, a várva várt sztárság eléréséig.